

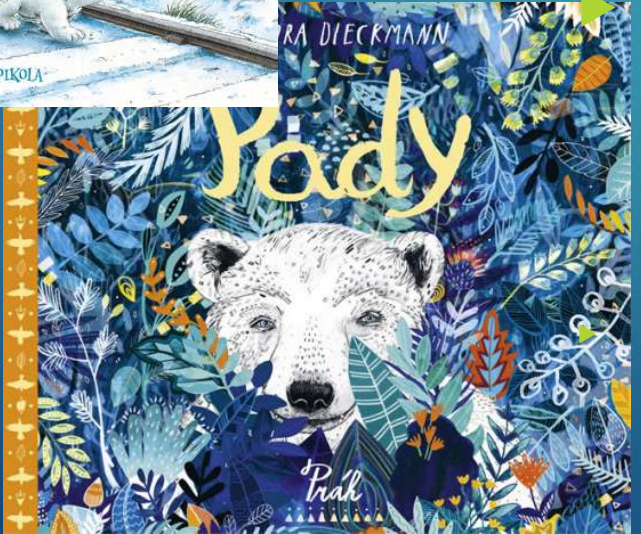
Literatura pro děti s didaktikou

13. 10. 2020

PREZENČNÍ STUDIUM

Dnešní program

- ▶ 1. Miniúkol – DOMINO
- ▶ Dokončení minulé prezentace – další kniha o přemísťování postav z knih
- ▶ Čtenářské kostky
- ▶ Reflexní karty

Aktivita v MŠ – DOMINO (1 z miniúkolů)

- ▶ Na koberec rozložíme knihy titulní stranou nahoru. Vyzveme děti, aby si každé jednu knihu, která ho zaujala (a nezná ji), vybralo.
- ▶ Potom se s dětmi posadíme do kruhu, položíme na zem jednu knihu a k ní jako příklad další
- ▶ Každé dítě přikládá knihu k předchozí (princip hry domino vždy však musí zdůvodnit, co má kniha společného s tou předchozí).
- ▶ Děti mohou volit příbuznost na základě barvy, tématu, kresby na obálce, velikosti knihy, tloušťky, piktogramu nakladatelství, ilustrátora, spisovatele, druhu ilustrace, počátečního písmene apod.

Inspirace dle BRASSEUR, Philippe. 1.001 activités autour du livre: raconter, explorer, jouer, créer. Nouvelle édition revue et augmentée. Bruxelles: Casterman, 2013. ISBN 9782203066311, vybráno a přeloženo Školními čtenářskými kluby:
<https://new.ctenarskekluby.cz/storage/app/media//Metody/Brasseur.1001%20activites%20autour%20du%20livre.inspirace%20pro%20ctenarske%20lekce.k%20tisku.pdf>, citováno 14. 3. 2020.

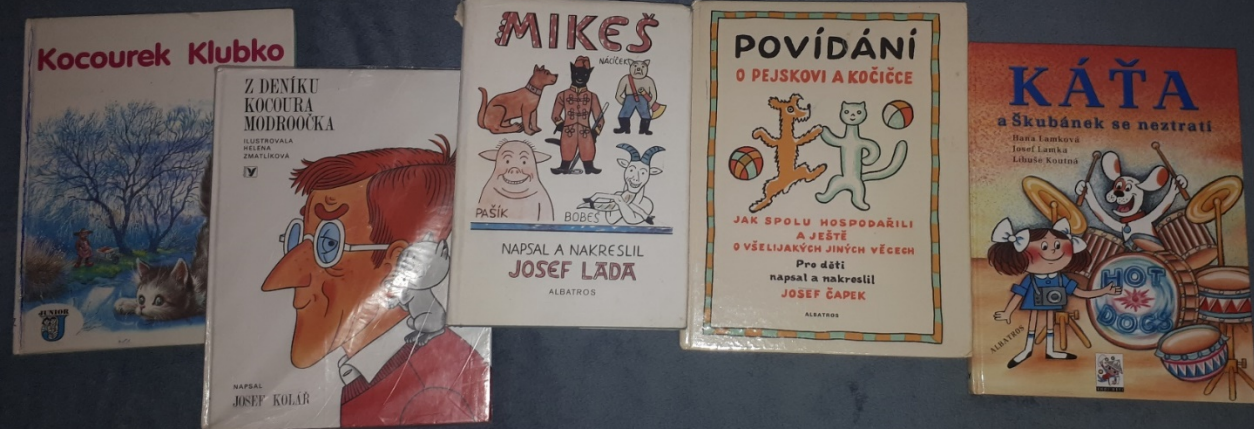
DOMINO – Tereza Těšitelová

DOMINO – Andrea Kameníková

DOMINO – Andrea Kameníková

Eliška Srnská

Zdeněk Jirotko – Saturnin

--- současníci (autoři) ---

Stanislav Srnský – Pražské drobnosti

--- popis/poznávání města ---

Michaela Gautam – Mé nepálské lásky

--- seberozvoj ---

Radovan Lukavský – Být nebo nebýt

--- divadelní tematika ---

William Shakespeare – soubor 5 tragédií

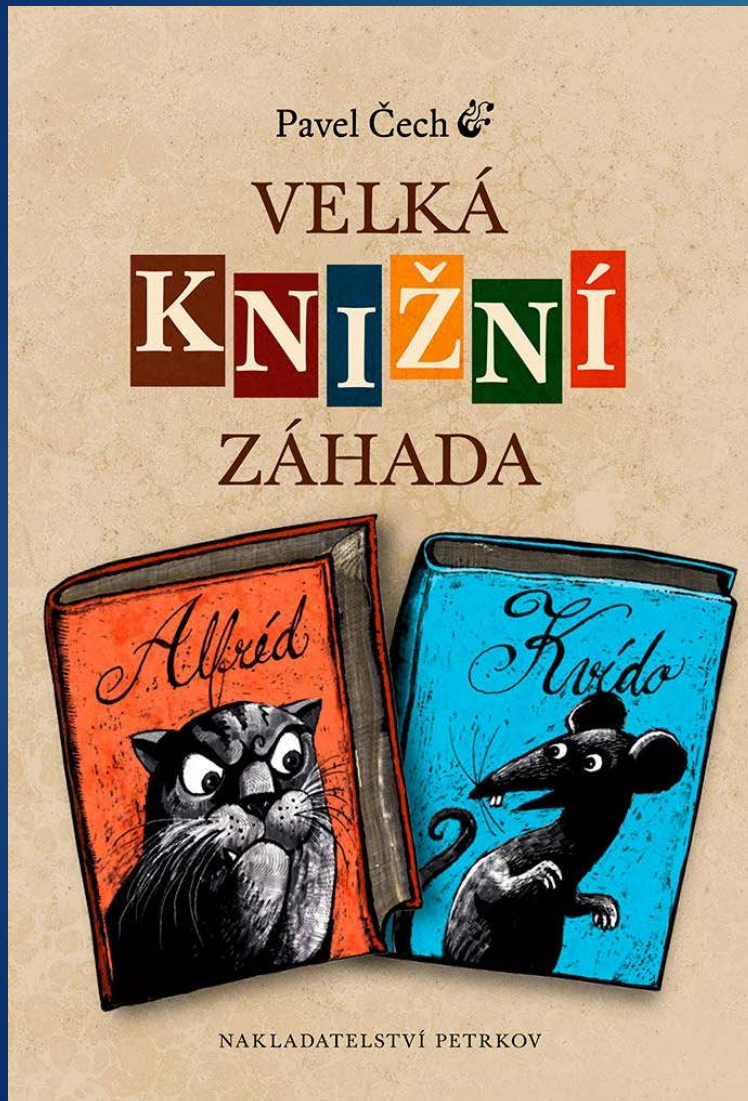
--- příběh nešťastné lásky ---

Anne Girardová – Madame Picaso

Další kniha s podobným
námětem jako *O vlkovi, který
vypadl z knížky*

Pavel Čech – Velká knižní záhada, nakladatelství Petrkov

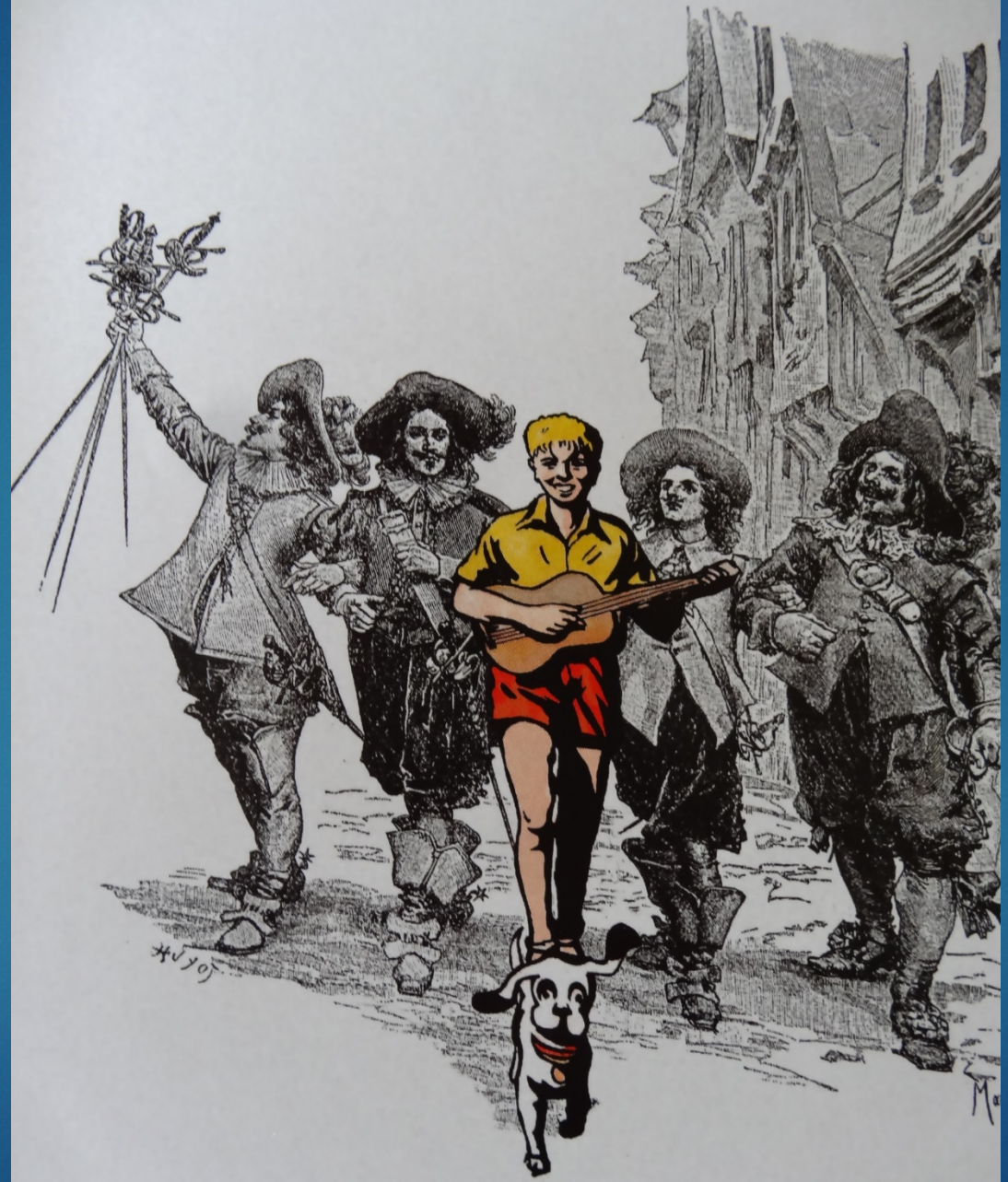
- ▶ O záhadě, kam se přemísťují postavy z ilustrací

Video:
<http://www.petrkov.cz/velka-knizni-zahada>

Vsadil bych se, že i vy máte rádi knížky s obrázky. Ale stejně jako kdysi já asi netušíte, že se postavy z ilustrací přemísťují a někdy i ztrácejí!

...m přátelům, když vch
...že jste mě už přijali, vidíte?“

svého dortu dávali a míchali všechno možné.

Alfréd o Kvídovi dobře věděl.
A jednou, když jakýsi knihovník zařadil knihu o
Kvídovi do police hned vedle té jeho, zavěťřil

V noci se z knížky o kocourovi Alfrédovi ozvalo temné zamňoukání a zaprskání. Kdybyste knížku vytáhli, jako jsme to udělal já, a prohlédli si nějakou z ilustrací, byli byste asi překvapeni. Kocoura byste na nich nenašli. I myšáka Kvída byste v jeho knížce hledali marně.

Zato byste na posledním obrázku objevily čtyři velké škrábance.

Začala největší honička v dějinách obrázkových knih.
Na dalších stránkách se můžete sami přesvědčit, že řeči
o přemísťování ilustrací nejsou v žádném případě
přehnané.

Vždy, když už si Kvído myslel, že se mu v nové knížce
podařilo mezi stránkami zmizet, objevil se kocour.

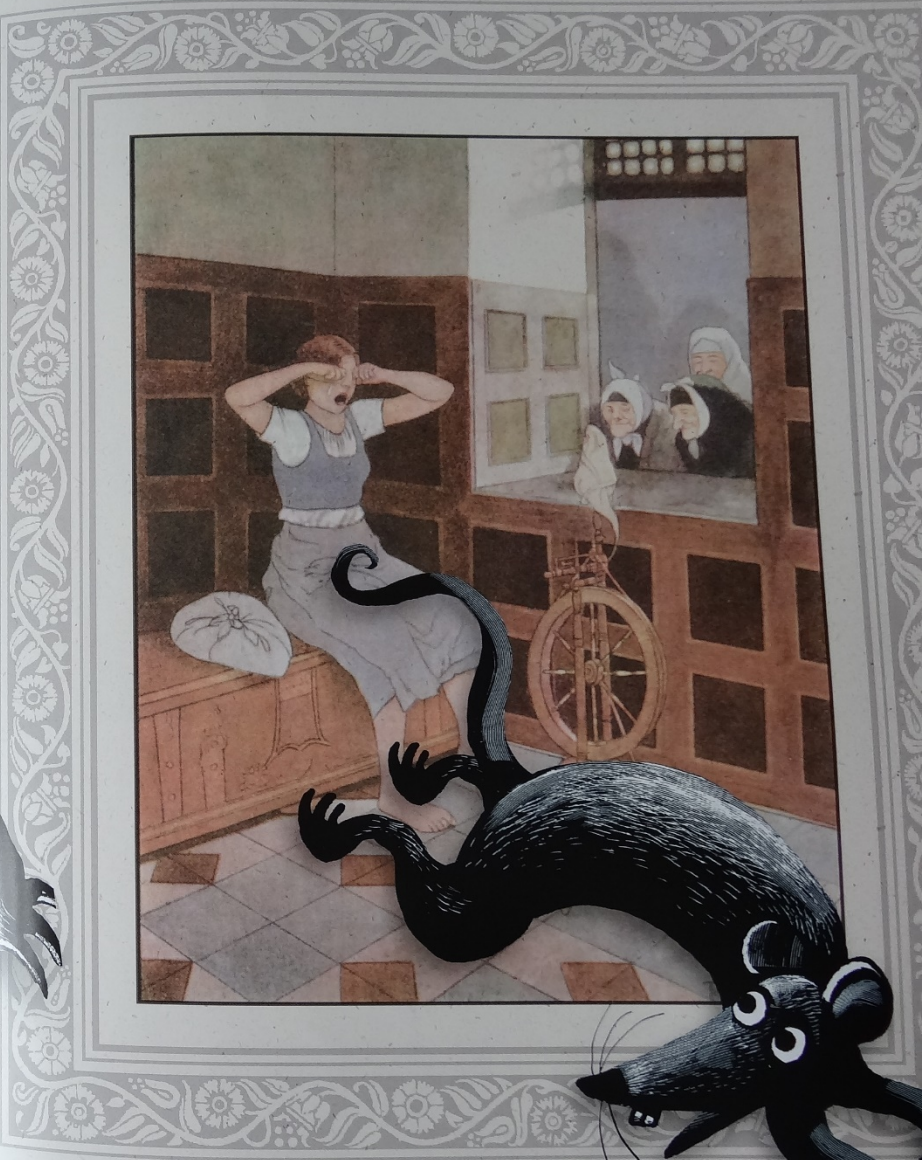
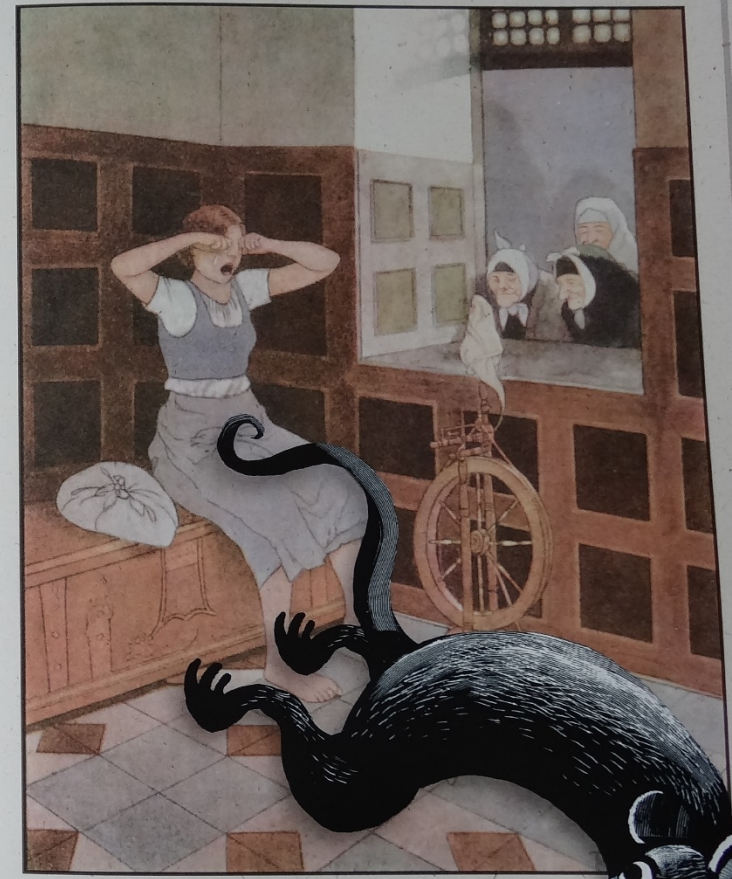
Ať se schoval do jakéhokoliv příběhu, Alfréd mu byl
pořád v patách.

Kvído si myslel, že mu někdo pomůže, ale obrázkoví
hrdinové si hleděli svého.

...nám tě tam u... adem, abys mě více nepodváděla a ne-
 ...álaela."
 ...se královn... zlostně obrátila, bouchla dveřmi a odešla.
 ...teprve... úzko! Studený pot se jí vyrážel na čele,
 ...Co měla dělat? Nadíla si tedy ku-
 ...příst. Ale jakpak jí bylo mož-
 ...I nechala tedy zase přád-
 ...až jí srdce usedalo, až

...e Liduška ohlíd-
 ...Ta jedna mě

...dolej...
 ...měla t...
 ...a ta tře...
 ...nou, jak...
 ...řila, nára...
 ...tři babičky...
 ...jen okno otev...
 ...Dobry večer, K...
 ...ostně pláčeš?"
 ...Liduška si dodala srdce...
 ...akpak nemám smutná p...
 ...ek ten len, co ho tu v tom p...
 ...okoje plničké, od země až do stropu, s...
 ...u vypravovala babičkám všechno, co se jí přihodilo,
 ...e jí královna slíbila, až ten len všecek se přede, že jí dá sv...
 ...yna za manžela a že bude královnou.

František Syreček a kolektiv

VELKÁ ENCYKLOPEDIIE SÝRŮ

NAKLADATELSTVÍ
ementál

GORGONZOLA

Gorgonzola je slavný bílý sýr s typicky modrou plísní, který je jedním z nejznámějších představitelů italských plísňových sýrů. Má krémovou a vláčnou strukturu s výraznou a pro něj typickou chutí a nezaměnitelnou vůní. Podle některých verzí byla Gorgonzola poprvé vyrobena v malém městě stejného názvu, nacházejícího se jen několik desítek kilometrů od Milána, kde se první záznamy o tomto sýru objevily už v roce 879.

LEYDEN

Sýr Leyden, v originále Leidse kaas (nebo komijnekaas, čili kmínový), je holandský polotvrdý sýr vyrobený z částečně odstředěného kravského mléka. Nezaměnitelný je právě obsahem kmínu v těstě. Vyrábí se průmyslově i na farmách, historicky v oblasti Leidenu. Tovární sýr je kulatý a plochý jako gouda, ale má jednu hranu ostřejší, váha podle velikosti bochníku dosahuje 3,5 až 9 kg. Vlhkost sýra přes 40%, tuku asi 13,5%, bílkovin 37%. Mívá podobně jako gouda červený nejedlý voskový povlak chránící sýr proti vysychání i proti plísním. Leyden je vždy nízkotučný, existují i goudy s kmínem, ty ale mají 48% tuku v sušině a obě strany oblé.

EMENTÁL

Pravý švýcarský ementál je kolo o hmotnosti od 60 do 130 kg s průměrem až 1 metr. Kůra vyzrálého sýra je světle žlutá, hladká a čistá. Na řezu upoutají oka dosahující velikosti vlašského ořechu. Tyto dutiny vznikají při zrání sýra pomocí mléčné bakterie Propionibacterium freudenreichii, ve které kyselina mléčná se přemění na oxid uhličitý a vytvoří dutiny. Dále tyto dutiny obsahují 1% pachových látek. Mladý ementál se prodává po 4 až 6 měsících zrání. Vyzrálý ementál se prodává 8 až 12 měsíců. Ementál se konzumuje jako chuťovka, do salátů, do fondue a zapékání.

CAMEMBERT

Nejslavnějším francouzským sýrem je určitě camembert. Jeho kůra je světle žlutá a jemně porézní, nemůže chybět charakteristický vůně zraje plísně. Camembert se vyrábí z čerstvého syrového mléka a je typický pro svou měkkou a vláčnou strukturu. Camembert se vyrábí v různých verzích, například s křenem, sýrem nebo s ovocem. Camembert se konzumuje jako chuťovka, do salátů, do fondue a zapékání.

OLOMOUCKÉ

Olomoucké tvarůžky (Quargel) jsou české tvarůžky, které se vyrábějí v Olomouci. Vyroba se tradičně prováděla s výrobou olomouckých tvarůžek. Od roku 1876 se začala vyrábět s solí. Poté se sýr dále zpracovává, většinou se nechává v solném nálevu. Poté jsou tvarůžky promyty, kdy dochází k omytí kvasnic z povrchu a tak začít působit směs bakteriálních kultur.

VELKÝ ATLAS PSŮ

Pavel Čech – Velká knižní záhada

- ▶ Jednoduchý příběh (rozvinutý žert) tvoří dva hrdinové z fiktivních knih (Alfréd a Kvído).
- ▶ Kocour Alfréd začne honit myšáka Kvída napříč slavnými tituly – Erbenovou *Zlatovláskou*, knihou *Dětem Josefa Lady*, *Broučky Jana Karafiáta*, Foglarovými *Rychlými šípy*, Verneovy *20 tisíc mil pod mořem*, Carrollovou *Alenku v říši divů* a dalšími.
- ▶ Čech se hlásí ke vzorům a kolegům, kteří patří k těm nejvýznamnějším a nejlepším v české ilustraci knih pro děti.

Jak klášť dětem otázky

Jak klást dětem otázky

- ▶ Při práci s texty je podstatné, jaké otázky dětem klademe.
- ▶ Na základě třífázového modelu učení můžeme dětem klást otázky před čtením, v průběhu čtení a po čtení.
- ▶ Pomoci nám mohou také **čtenářské kostky**, což je hra vhodná k osvojení čtenářských strategií.

Čtenářské kostky

Čtenářské kostky: původní zdroj

- ▶ Čtenářské kluby:
- ▶ <http://ctenarskekluby.cz/kdo-jsme/nase-mise/>
- ▶ Pomocí většiny z nich je veden k nejrůznějším čtenářským strategiím (např. *Co myslíš, že se v příběhu stane*).
- ▶ Některé se zabývají i knihou jako takovou a učí čtenáře zjišťovat informace z obalu či tiráže knihy (např. *Kdo knihu ilustroval, Kdo knihu napsal*).
- ▶ Jiné se zabývají nejrůznějšími aspekty textu (např. *Myslíš, že je příběh reálný nebo vymyšlený?*)

Čtenářské kostky

- ▶ Práce ve skupinách s knihou
- ▶ *Zubr si hledá hnízdo*
- ▶ **Všechny instrukce** (otázky na kostkách, text, otázky k reflexi) **najdete v nasdíleném dokumentu v chatu Vaší skupiny** – do dokumentu můžete libovolně psát – komentáře, poznámky, vaše řešení, ...
- ▶ Na práci ve skupinách máte 20 min
- ▶ Bude se k Vám připojovat a případně zodpovídat Vaše dotazy

Hod kostkou

- ▶ Pro hod kostkou můžete využít tento odkaz:
- ▶ <https://cs.piliapp.com/random/dice/>

Hod kostkou ↻

Reflexe knihy

Zubr si hledá hnízdo

CO BYSTE NA KNIZE OCENILI?

CO NAOPAK POVAŽUJETE ZA JEJÍ SLABOU STRÁNKU?

BYLY ILUSTRACE V SOULADU S TEXTEM?

JAKÝM DOJMEM NA VÁS ILUSTRACE PŮSOBILY?

Reflexe knihy skrze „reflexní karty“

- ▶ Vyjádřete své dojmy z knihy prostřednictvím VYBRANÉ KARTY A ZDŮVODNĚTE – viz soubor v pdf v chatu
- ▶ **2. MINIÚKOL:** Popište kartu a zdůvodněte její výběr s oporou v textu

Karty cesta životem

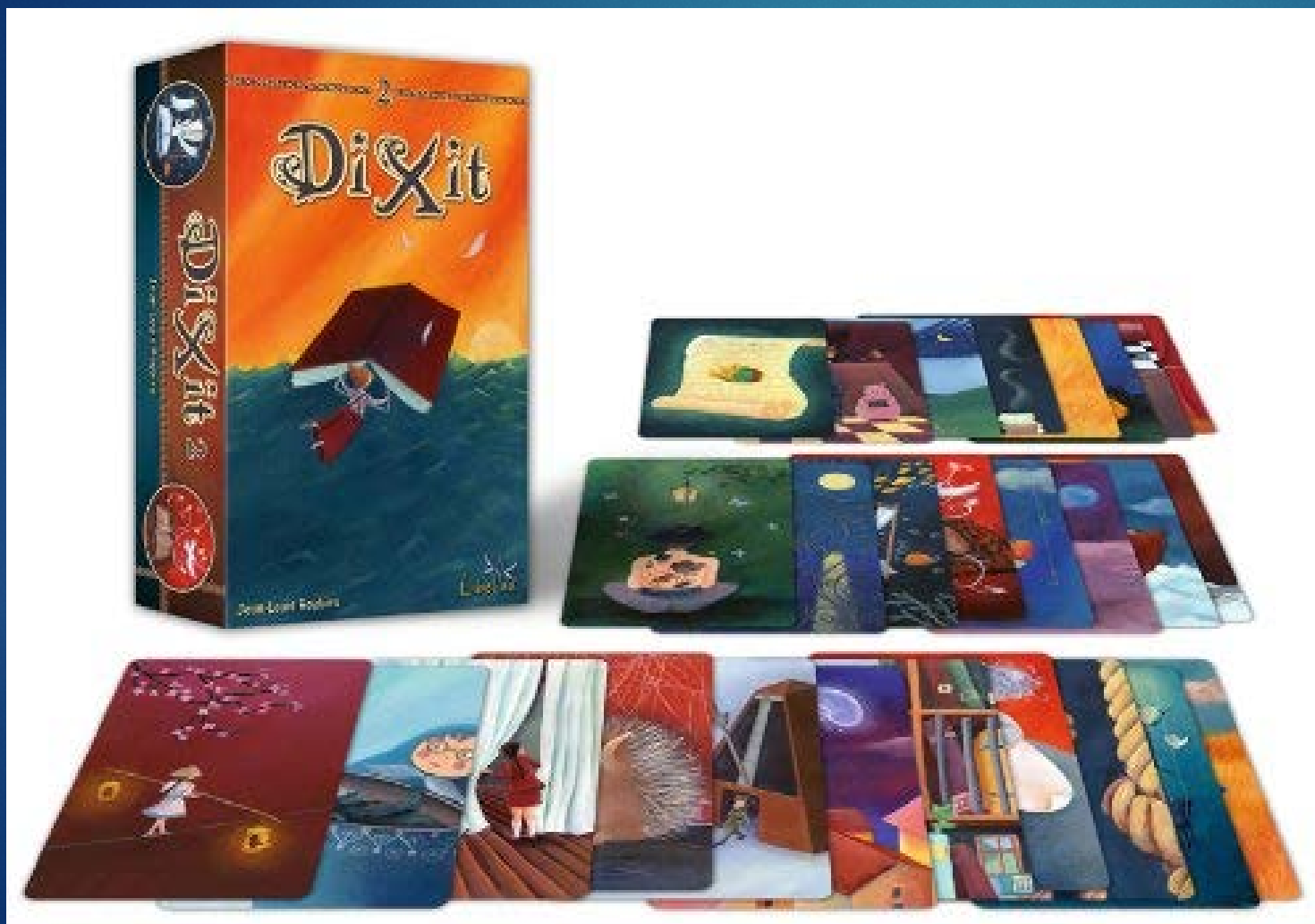

Karty *Cesta životem* Lucie Ernestové. Zdroj:

<https://duhovakocka.cz/obchod/cesta-k-sobe-v-krabicce/>

Video – dítě v MŠ

Karty DIXIT

Karty DIXIT, sada DIXIT 2
Quest. Zdroj:
<http://www.dixit.cz/>

Zázračné karty pro malé i velké

Nakladatelství HOST

HOST
nakladatelství

- Zubr si hledá hnízdo
- Medvěd nechce jít spát
- Jak tukoni zachránili strom
- Jedlička se narodila

Reflexe práce se čtenářskými kostkami

JAK SE VÁM SE ČTENÁŘSKÝMI KOSTKAMI PRACOVALO?

NA JAKÉ JSTE NARÁŽELY POTÍŽE?

JAK TYTO PROBLÉMY ELIMINOVAT NA ÚROVNI MŠ?

Čtenářské kostky

- ▶ Nejprve se hází kostkou, která obsahuje **otázky před čtením** (dle názvu příběhu, titulu, ilustrace, klíčových slov děti odhadují, o čem příběh asi bude).
- ▶ Následuje **čtení příběhu, při němž je možné si házet kostkou několikrát** (Jak bude příběh asi pokračovat? Proč? Co se opravdu stalo?)
- ▶ Na závěr se hází kostkou s **otázkami po čtení** (Překvapil vás příběh něčím? Dozvěděli jste se z něj něco nového? Jak jinak by příběh mohl skončit? Jak jinak bychom ho mohli pojmenovat?)

ŽLUTÁ – OTÁZKY PŘED ČETBOU

1.

1. Podívej se na obrázky v knize. O čem asi příběh vypráví?
2. Prohlédni si obal knihy. O čem asi příběh vypráví?
3. Jaké otázky tě v souvislosti s příběhem napadají?
4. Co bys chtěl/a, aby se v příběhu odehrálo?
5. Kterým slovům v názvu nerozumíš?
6. Může příběh nějak souviset s tvým životem? Jak?

2.

1. Co myslíš, že se v příběhu stane?
2. Podívej se na název. O čem příběh asi bude?
3. Máš nějaké zkušenosti či zážitky, které s příběhem mohou souviset?
4. Je příběh skutečný, nebo vymyšlený? Proč si to myslíš?
5. Kdo knihu ilustroval?
6. Kdo knihu napsal?

OTÁZKY PŘED ČETBOU (evokace)

Piktogram: **otazník**

- ▶ Otázka: O čem příběh asi bude vyprávět? (usuzování dle obalu knihy)

Piktogram: **srdce**

- ▶ Otázka: Co by sis přál/a, aby se v příběhu odehrávalo?

Piktogram: **oko**

- ▶ Otázka: Přečtěte si název knihy. O čem asi příběh bude? (usuzování dle názvu knihy)

Piktogram: **slunce**

- ▶ Otázka: Prohlédni si první obrázek v knize. Připomíná Ti něco nebo někoho?

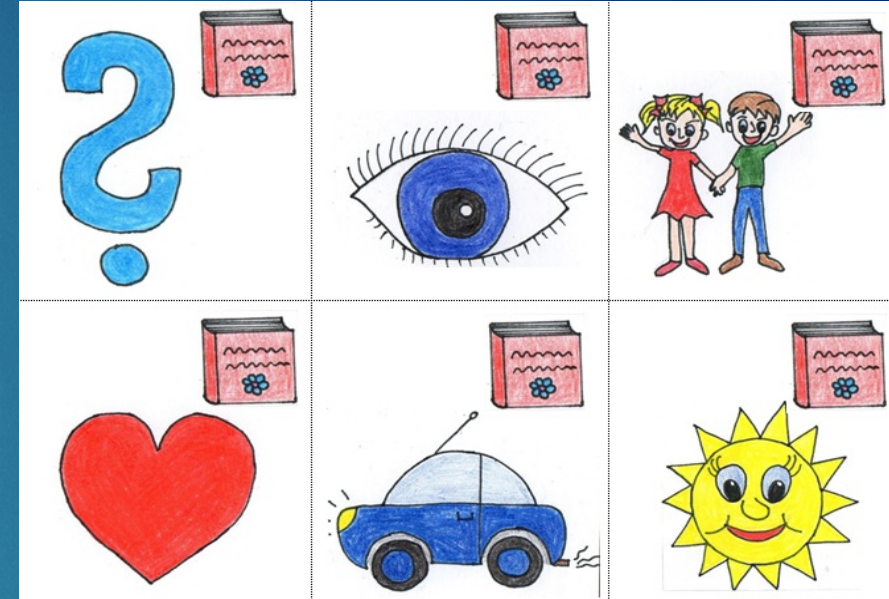
Piktogram: **kamarádi** (postava chlapce a dívky)

- ▶ Otázka: Zeptej se někoho (kamaráda, rodiče,...), zda tuto knihu zná.

Piktogram: **auto**

- ▶ Otázka: Kam bys chtěl, aby nás příběh zavedl?

ČTENÁŘSKÉ KOSTKY upravené pro MŠ
Autorka obrázků: Barbora Pícková

ZELENÁ = OTÁZKY BĚHEM ČETBY

3.

1. Jak myslíš, že by se situace mohla vyřešit?
2. Co bys udělal/a ty? Jak by ses pokusil/a vyřešit tento problém?
3. Kde se příběh odehrává?
4. Vyber nějaký problém nebo zápletku, které se v příběhu objevují.
5. Které jsou hlavní postavy příběhu?
6. Najdi v textu slova, která neznáš.

4.

1. Jak myslíš, že příběh skončí?
2. Způsobilo vyřešení jednoho problému nějaký jiný problém?
3. Připomíná ti příběh v něčem tvůj vlastní život?
4. S kterou postavou se můžeš ztotožnit? Proč?
5. Vyber si v příběhu nějakou problémovou situaci. Jak by se jí dalo předejít?
6. Jaké otázky tě v souvislosti s příběhem ještě napadají?

OTÁZKY BĚHEM ČETBY (uvědomění)

Piktogram: **otazník**

- ▶ Otázka: O čem teď příběh vypráví?

Piktogram: **srdce**

- ▶ Otázka: Jak se asi nyní hlavní postava cítí? Zkus předvést!

Piktogram: **oko**

- ▶ Otázka: Kde se příběh odehrává?

Piktogram: **slunce**

- ▶ Otázka: Prohlédni si jeden obrázek v knize a popiš, o čem obrázek asi vypráví.

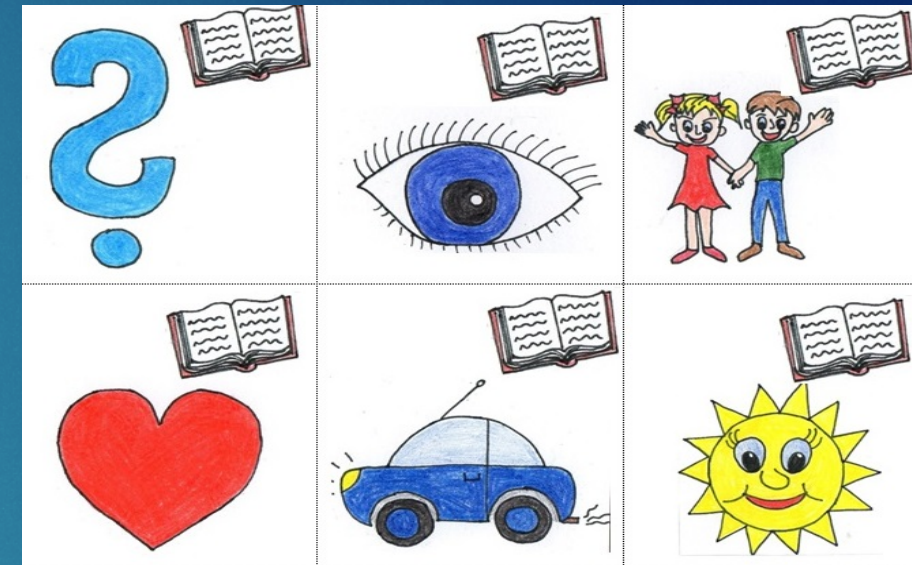
Piktogram: **kamarádi** (postava chlapce a dívky)

- ▶ Otázka: Která postava se Ti v příběhu podobá? Proč?

Piktogram: **auto**

- ▶ Otázka: Kam nás zrovna teď příběh zavedl?

ČTENÁŘSKÉ KOSTKY upravené pro MŠ
Autorka obrázků: Barbora Pícková

ORANŽOVÁ – OTÁZKY PO ČETBĚ

5.

1. Jaké ponaučení si můžeš z příběhu odnést?
2. Převyprávěj příběh, který jsi četl/a.
3. Navrhni jiný konec příběhu.
4. Jak jinak by se příběh mohl jmenovat?
5. V čem se odlišuješ od hlavní postavy?
6. V čem se podobáš hlavní postavě?

6.

1. Jak by příběh mohl pokračovat?
2. Vyhledej odstavec, kde se objevuje popis.
3. Jak se nějaký problém v příběhu vyřešil?
4. Řekni stručně, o čem příběh vypráví.
5. Jaká je hlavní myšlenka příběhu?
6. Dotýká se příběh tvého života? Jak?

OTÁZKY PO ČETBĚ (reflexe)

Piktogram: **otazník**

- ▶ Otázka: O čem příběh vyprávěl?

Piktogram: **srdce**

- ▶ Otázka: Komu by se příběh mohl líbit?

Piktogram: **oko**

- ▶ Otázka: Jak jinak by se příběh mohl jmenovat?

Piktogram: **slunce**

- ▶ Otázka: Prohlédni si poslední obrázek v knize. Zkus říci, jak jinak by mohl příběh pokračovat.

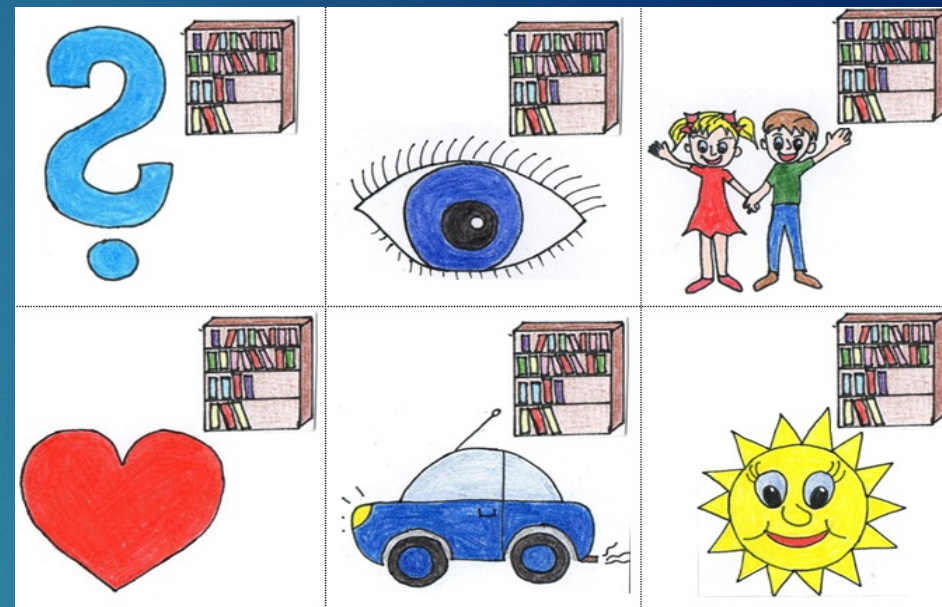
Piktogram: **kamarádi** (postava chlapce a dívky)

- ▶ Otázka: Zkus převyprávět (kamarádovi, rodičům,...), o čem příběh vyprávěl.

Piktogram: **auto**

- ▶ Otázka: Co se Ti na cestě příběhem nejvíce líbilo?

ČTENÁŘSKÉ KOSTKY upravené pro MŠ
Autorka obrázků: Barbora Pícková

Doporučení VL

- ▶ Pro nečtenáře pracovat s **piktogramy**
- ▶ Při zavádění čtenářských kostek doporučujeme **soustředit se vždy jen na jednu fázi**, tedy nejprve si osvojit otázky fáze evokační, následně otázky reflektivní.
- ▶ Specifická je fáze kladení otázek v průběhu četby, kterou pro děti předškolního věku spíše nedoporučujeme, či jen pro zpestření, protože otázky je lepší vztahovat přímo ke konkrétní knize, s níž s dětmi pracujeme.
- ▶ **Proč čtenářské kostky zařazovat?**
 - ▶ Děti jsou motivovány nad příběhem přemýšlet, efektivně se učí, prohlubují své porozumění textu a současně se baví.

ČTENÁŘSKÉ KOSTKY

pí. uč. Plícková, Zatloukalová

ČTENÁŘSKÉ KOSTKY

pí. uč. Cirhanová, pí. ředitelka Vilámová

Další možnosti, jak si poradit

- ▶ Čtenářské sáčky:
- ▶ [Http://www.jezpodi.cz/ctenarske-sacky/ctenarske-sacky-2/](http://www.jezpodi.cz/ctenarske-sacky/ctenarske-sacky-2/)
- ▶ Točna se šipkou:

Inspirativní diplomová práce k tématu

- ▶ Petra Waldaufová: Čtenářské kostky a jejich role v rozvoji čtenářské pregramotnosti
- ▶ <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/186086/>

